Pocztową należytość uiszczono ryczałtem.
Почтову оплату заплачено гуртом.

РІК III. ЛЬВІВ, 30. СІЧНЯ 1929. Ч. 2.

# УКРАЇНСЬКИЙ ЕМІҐРАНТ

Орґан Товариства Опіки над Українськими Ем'ґрантами у Львові
ВИХОДИТЬ ДВІЧІ В МІСЯЦЬ.

Редакція і Адм.: Львів, Городецька 95, І. пов. Чекове конто П. К. О. 153.315. Телефон 37-14.

Річна передплата на рік 1928: В краю — річно 8 зол., піврічно 4 зол. чвертьрічно; 2 зол. в Америці і Канаді — 1 дол. в Бразилії — 2·50 мільрайси; в Аргентині — 3·50 песа; у Франції — 15 франків; в Німеччині — 4 марки. Один прим. 35 с.



## ЕКСПОЗЕ МІН. ЮРКЕВИЧА ПРО ЕМІҐРАЦІЮ.

В бюджетовій комісії польського сойму відбулася в місяці грудні ц. р. дискусія над прелімінарем, в якому предвиджуються позиції доходів і розходів, на слідуючий рік, звязаних зі справою еміґрації з Польщі. В цій дискусії дня 10. грудня забрав голос міністр праці і суспільної опіки д-р С. Юркевич і представив еміґраційну політику польської републики.

З промови міністра Юркевича подаємо за „Wychodźco"-ю деякі уступи, інтересні також для української еміґрації з Польщі.

### Еміґрація в цифрах.

Міністр Юркевич стверджує, що еміґрація з Польщі за три квартали 1928 р. виносила около 160.000 осіб, з чого до краю повернуло або поверне до кінця року около 120.000 осіб, так що поза границями Польщі полишиться около 60.000 еміґрантів.

### Зарібкова еміґрація.

Після тез усталених через Еміґраційну Раду за менше господарсько корисну треба уважати сталу робітничу еміґрацію (до заморських країв). Кориснішою є сезонова робітнича еміґрація до сусідних країв з Польщею. Оба типи цеї еміґрації муситься толерувати, а навіть піддержувати в сучасну добу з огляду на внутрішні обставини в краю і з причини технічних і фінансових труднощів при зорґанізуванні сталого поселення.

### Поселенча еміґрація.

За найвластивіщий тип еміґрації з огляду на господарчі і культурно-народні інтереси еміґруючої людности, яка в більшости складається з рільників, треба уважати поселенчу еміґрацію на теренах, відповідних під кліматичним, господарським і політичним оглядом, бо тільки така еміґрація дає можність дійти до самостійного істнування. А що поселенча еміґрація вимагає значних видатків зі сторони держави і еміґруючої людности, то треба переходово прямувати еміґрацію передовсім до

цих країв, які одночасно представляють можливости певного дорібку зарібковою працею, а опісля поселення на власній землі, набутій за заощаджені зарібки.

Згідно з цими тезами пороблено наукові досліди на місці у Франції, Канаді, Арґентині і Бразилії і установлено при Еміґраційному Уряді спеціяльну комісію, яка має виготовляти конкретні внески до заопініювання через Державну Еміґраційну Раду. Міністр Юркевич уважає за слушний в значній мірі погляд, що еміґрацію належить концентрувати передовсім на цих теренах, до яких стремить природний рух людности і де мається вже певні досвіди.

### Нові еміґраційні терени.

В свойому експозе заняв міністр Юркевич становище в справі спроб польських суспільних і кольонізаційних підприємств в напрямі запевнення для польської кольонізації нових теренів. Після погляду міністра Юркевича не належить відкидати вже на початку цих спроб, бо старі терени не завсіди були догідні, бо в останніх часах іміґраційні держави загострюють свою політику обмеження іміґрації, бо в останніх часах держави о перелюдненому населенню дуже енерґійно стремлять до остаточного і скорого опанування останків теренів на світі, які надаються для еміґрації. З цеї причини уряд піддержував в останніх літах праці і наукові експедиції для розслідження нових теренів (Північна Бразилія, Перу, Анґоля) і наколи прийшло би до реалізації кольонізаційних плянів, то міністр Юркевич заявив, що уряд буде доглядати, щоби ці пляни не мали авантурничого характеру і щоби їх ціллю не було збагачування одиниць, які в цей або інший спосіб набули певні права до нових теренів, - але інтерес еміґрантів і інтерес держави. Говорячи про нові терени в перувійській провінції Монтанії, заявив міністр Юркевич, що Комісія, яка досліджувала ці терени признала більшість з них за надаючіся для поселення з цим застереженням, що супроти недостаточних матеріялів, які відносяться до процесу акліматизації на разі можна би розпочати акцію тільки в формі спроби, яка позволила би в протязі двох до трех літ приняти остаточне рішення. В цьому пробному протязі часу еміґрувало би туди не більше як триста родин річно, я як би експеримент не удався, то уряд мусів би понести консеквенції і перетранспортувати переселенців власним коштом на терен, який вийшов вже поза стадію спроб.

### Інформаційна служба.

Міністр Юркевич уважає за найважніще завдання суспільних орґанізацій відповідне інформування еміґрантів в краю про умовини праці на чужині, бо передовсім в цей спосіб можна буде оминути ті заводи, які витискають тяжке пятно на долі еміґранта і пізніще на чужині є предметом праць цих інституцій, які дають опіку за границею. Важне завдання сповняють також суспільні інституції на чужині. На субвенціюнування цих обох родів інституцій поставлено в бюджетовому прелімінарі відповідні позиції.

### В справі української сезонової еміґрації.

В бюджетовій комісії замітили українські посли, що при поділі контингентів сезонової еміґрації до Німеччини, а також до Франції, приділяється мале число для українців. У відповідь на це заявив міністр Юркевич ось що: По думці польсько-німецького договору, який нормує сезоновий рух, поділ контингентів на повіти доконується спільно з представниками німецької сторони. Помимо натиску з польської сторони, в якої інтересі лежить передовсім узглядненя стану ринку праці, а опісля перенесення точки тяжкости еміґрації далі від німецької границі на схід, німецька сторона опиралася жаданням польської сторони і не успілося узискати на1928 р. більшого контингенту на тернопільське, станиславівське і львівське воєвідство, як 3 тисячі осіб. Супроти цього, що добір робітників належить до німецької сторони, а запотребування німецького ринку іде в напрямі узискання робітників (робітниць) обзнайомлених з управою бураків, тому й цей контингент мимо зусиль в тому напрямі не був виповнений в цілости. У звязку з повищими засадами приобіцяв міністр Юркевич, що в дальшому пляні буде домагатися, аби також східні воєвідства брали належну їм участь в сезоновому русі.

### Малі кредити.

При кінці свого експозе міністр Юркевич зазначив, що в бюджетовому прелімінарі у звязку з цілим державним бюджетом призначується малі кредити на службові виїзди в еміґраційних справах, а також на субвенції суспільних інституцій, що працюють на полі суспільної опіки. Впрочім кошти суспільної опіки повинні поносити автономічні уряди і міністр звернувся вже до воєвідських властей, аби вони в міру можности вставляли в свої комунальні бюджети відповідні квоти на цю ціль.

## ВИЇЗД ДО КАНАДИ.

### Еміґраційні обмеження.

Переговори між Еміґраційним Урядом і представниками Канадійських залізниць в справі виїзду до Канади рільних робітників, служниць і рільничих родин велися дуже довго і скінчилися частинним неповодженням. Цілком несподівано і без ніяких річевих підстав зредукували на цей рік канадійські представники майже о три четвертини запотребування на рільних робітників і цілий приділ на служниці.

Коли зважиться, що від давна усталилася в Канаді і Польщі добра опінія про нашу еміґрацію до Канади, то цьогорічне обмеження можна назвати

якимсь непорозумінням, яке повинно бути усунене і еміґрація до Канади повинна увійти на старі, нормальні шляхи.

**Виїзд до Канади рільників і служниць в контингенті.**

Товариство Опіки над Українськими Еміґрантами у Львові повідомляє, що Уряди Посередництва Праці в Станиславові, Тернополі, Перемишлі і у Львові **здержали** реєстрацію рільних робітників і служниць до Канади з тої причини, що контингент, признаний через Канаду для Польщі і затверджений через Еміґраційний Уряд вже **виповнений.**

З цеї причини не радиться нікому їхати до Урядів Посередництва Праці в вище згаданих місцях з тої причини, що вони не будуть зареєстровані, а лише наразяться на непотрібні втрати. З огляду одначе на можливість, що буде ще признаний додатковий контингент для рільників і служниць, які їдуть до Канади в контингенті, принимають вище згадані уряди Посередництва Праці подання виповнені і підписані через прохаючого, а потверджені через громаду і реєструють ті подання, щоби на випадок признання нового контингенту, після черги повідомити тих, що просять, коли вони мають явитися в означеному дні до реєстрації. Такі подання треба вносити письменно в кувертах адресованих до Державного Уряду Посередництва Праці вище згаданих місцевостей.

Коли хто хоче бути певним, щоби через помилку де таке подання не пропало, то радиться такі подання висилати порученим листом.

Рівночасно звертається увагу всім тим, котрих вже вище згадані уряди Посередництва Праці закваліфікували (зареєстрували), що всі вони мусять перейти ще через оглядини представників корабельних ліній канадійських, як державних так і „Кенедіен Песіфік". Ті, котрі дали себе оглянути лікареві в Товаристві „Кенедіен Песіфік" і зложили завдатки на корабельні карти є оглядані через представника залізниць „Кенедіен Песіфік" **аж до відкликання** кожного **понеділка в Кракові,** кожного **вівтірка і четверга у Львові,** кожної **середи в Станиславові,** а кожної **пятниці й суботи в Тернополі.** Ті, котрих оглядали лікарі й котрі завдаткували корабельні карти в лініях „Кунард", „Вайт-Стар, Ред-Стар Лінії", „Скандинавсько-Американській Лінії", „Балтійсько-Американській Лінії", „Голяндсько-Американській Лінії", „Французькій Лінії", будуть піддані кваліфікації представника канадійських державних залізниць:

В **Станиславові,** дня 5. лютого пополудні,
У **Львові,** дня 6. лютого цілий день,
В **Тернополі,** дня 7. лютого цілий день.

**Виїзд до Канади на підставі афідавітів і пермітів.**

На підставі афідавітів, це є візвань з Канади можуть їхати лише найблизчі кревні до найблизчих кревних це є чоловік, жінка, брат, сестра, донька, син, родичі, до чоловіка, жінки, брата, сестри, сина, дочки, о скільки ті мають в Канаді свою фарму. Діти до родичів і чоловік до жінки або жінка до чоловіка, о скільки не мають своїх фарм, можуть їхати також на афідавіт, підписаний через них і че-

# ПОЕТ — ПІОНІРОМ.

Вже кілька разів, подаючи вістки про Бразилію, покликувалися ми на поета Петра Карманського й містили декілька разів його звідомлення про життя українських переселенців в Бразилії та про можливости кольонізації в цій країні.

Поет Карманський вже ряд літ в Бразилії. Переселенцем став він поневолі, закинений в цю закутину землі підчас воєнної хуртовини в ролі дипльоматичного представника.

Опинившися на бразилійській землі, коли добре приглянувся життю українських кольоній і пізнав їх вбогість, рішив там остати, щоби присвятити свої сили освідомлюючій праці. На тому полі положив він великі заслуги, про які тут не місце говорити.

Хочемо звернути увагу на заслуги Карманського на іншому полі, а саме на його піонірські зусилля.

Як відомо, подавляюча більшість українських переселенців в Бразилії, це хлібороби. Протягом довгих десятків років осідали вони в нетрях бразилійської пущі, голими майже руками видирали пралісові землю, щоби на ній вести примітивну господарку. Недуги гарячого підсоння, головно „малейта" тобто пропасниця, косили безоглядно цілі десятки й сотки, важкі умовини життя, виснажуюча праця помагали винищувати людський матеріял.

Серед таких умовин українська кольонізація в Бразилії не могла розвинутися, як, наприклад, в Канаді, її розгінна сила була обмежена і результати не надзвичайні. Рільництво по українських кольоніях, як загалом в цілій Бразилії, не позбулося по нинішний день примітивних форм, чого причиною своєрідна почва під управу, з другої сторони слабкий економічний розвиток самої країни.

Не можна сказати, що всі українські переселенці в Бразилії живуть в крайній нужді. Багацько з поміж них зуміло зжитися з окруженням, потрафили загосподаритися і земля дає їм вистарчаючий прожиток. Всеж таки багато, головно останніми часами, почало кидати дотеперішні оселі і осідати по містах, наймаючися як щоденні робітники. Подибати можна дуже багато наших людей при будові залізниць, доріг, по тартаках і т. п. Є це ще здебільша молоде покоління, яке зневірилося до життя на ріллі й масово почало шукати інших, кращих занять.

рез фармера, в якого працюють. Афідавіти від дальших кревних чи знайомих не є важними.

Всі інші можуть їхати до Канади лише, о скільки не виїзджають в контингенті — **на підставі пермітів.** Пермітом називається дозвіл канадійського уряду на приїзд даної особи до Канади, без огляду на це, чи це є мущина чи жінка — незамужна, або вдова. Замужні жінки можуть їхати лише на афідавіти (візвання) до своїх чоловіків, о скільки вони мешкають в Канаді.

Про такий перміт і афідавіт можна старатися через наше Товариство і Товариство Опіки над Українськими Переселенцями в Вінніпеґу, подаючи адреси кревних і знайомих в Канаді, докладну їх адресу, докладно свою адресу, рік, місяць і день свого уродження, як також на написання відповідних листів по 1 зл. від листа, 1 зл. 10 сот. на порто листа порученого і 75 сот. на відповідь, того, що старається.

## Еміґрація до Німеччини.

В недалекому часі начнеться еміґрація сезонових рільних робітників до Німеччини. Міністерство внутрішних справ в порозумінні з Міністерством праці й суспільної опіки та скарбу видало цілий ряд заряджень відносно збірної реєстрації кандидатів до виїзду і рекрутації на терені повітів, які будуть означені. Реєстрація відбудеться в перших днях лютого.

До реєстрації прибуде представник німецької робітничої централі, який в порозумінні з Державними Урядами Посередництва Праці переведе перегляд зареєстрованих осіб.

Товариство Опіки над Українськими Еміґрантами сподівається, що уряд, узгляднюючи важке положення і безробіття малоземельних хліборобів, у східних воєвідствах, придідить більший контингент, як минулого року і поширить рекрутацію на всі повіти тих воєвідств.

## Обмеження еміґрації до Уруґваю.

По причині труднощів у найденні праці в Уруґваю, обмежив Еміґраційний Уряд видавання посвідок на безплатні пашпорти до Уруґваю. Посвідки можуть одержати лише:

1) Родини, що мають 300 долярів і самітні особи, яким по заплаченні коштів подорожі лишається 150 долярів. Доказом цього має бути чек в долярах на переказану квоту на уруґвайський банк;

2) Особи, що мають завізвання від родини або роботодавців, завізоване через польський консулят в Монтевідео.

Звертається увагу, що Експозитура Еміґраційного Уряду не буде видавати посвідок на безплатні пашпорти без доказу чеком на переказану уруґвайському банкові суму в долярах.

Гроші до Уруґваю можна переказати через Польський Державний Банк, котрий має свої відділи по всіх містах, де є бюра корабельних товариств.

---

Вменшення української іміґрації до Бразилії з одної сторони й утеча українського хліборобського елементу до міст, наслідком постійного убожіння українських кольоній — це без сумніву кріза української бразилійської еміґрації.

Наглядно про це мав нагоду переконатися П. Карманський і він поставив питання: чому українська еміґрація в Бразилії має лише обмежуватися до кількох традиційних провінцій, на яких землі або вже вичерпані або загалом вільних земель вже нема і чому українські переселенці не йдуть слідами інших народів, котрі вибирають також і інші провінції?

На це питання відповів він практично.

В товаристві 70 родин українських переселенців вибрався він до провінції Раншарії і для прикладу сам осів на ріллі.

Раншарія, це вже підтропікова околиця. Панує в ній вічне літо, одначе завдяки холодним вітрам життя в ній можливе. Праця на ріллі тут інша, аніж в других провінціях. Родиться тут дуже добре кава і годівці цієї ростини мають з неї значні доходи.

Щоби українські поселенці теж занималися плеканням і годівлею кави, щоби це не було лише монополем чужинців, які з цього черпають великі зиски, ось що було мрією П. Карманського, коли він вів наших поселенців на самостійні кавові плянтації в Раншарії. Як вірний апостол ідеї став він сам хліборобом, хоч руки його до чого іншого звикли.

> Сокира, сапа та рискаль
> Отсе моє перо сьогодня —

так пише він сам про себе в одній з останніх поезій, написаних на чужині.

Зусилля П. Карманського покищо треба уважати експеріментом. Та найблищий рік, перший збір української кави, покаже реальний бік його кроку. Удача переконає українську еміґрацію в Бразилії, що український переселенець надається не лише до старокраєвих форм господарки, але що він може під кожним іншим оглядом конкурувати з чужинецькими переселенцями.

Це буде безперечно велика заслуга П. Карманського, який тим своїм вчинком мусить здобути вдячність українських переселенців, як і певне признання за свій важкий труд і невигоди.

# СПРАВА ЕМІҐРАЦІЙНОГО ДОМУ.

Вже кількакратно порушували ми на сторінках нашого часопису справу будови Еміґраційного Дому у Львові, доказували пекучу потребу цього дому для тисячних мас еміґрантів, та чому саме у Львові а не деінде цей дім повинен станути.

Для зреалізування пляну будови Еміґраційного Дому повстала у Львові окрема кооператива, в склад котрої увійшли представники всіх чотирох товариств опіки над еміґрантами. Ця кооператива поробила всі заходи, щоби Еміґраційний Дім якнайскорше міг повстати у Львові. Вона виєднала частинну фінансову поміч Еміґраційного Уряду, так само дістала запевнення одержання кредитів з Банку Краєвого Господарства. Лишилася невирішеною справа площі.

Рада кооперативи „Будови Еміґраційного Дому“ вже раніше вирішила, що найкраще надається під будову дому площа, яка находиться при вул. Кубасєвича, що є власністю Державного Скарбу. Вона лежить близько залізничого двірця, крім цього всі корабельні товариства находяться в тій околиці.

Всі одначе заходи, щоби дістати цю площу, не покінчилися успіхом наслідком відмовного становища Міністерства Рільництва.

Щоби усунути цю перешкоду, відбулися в суботу дня 26 січня ц. р. збори, в яких взяли участь члени еміґраційних товариств і запрошені посли. Справу площі зреферував присутним управитель Експозитури Еміґраційного Уряду д-р Вишинський і проф. Журавський.

По дискусії рішено вислати делеґацію до Варшави до президента міністрів, котра має вручити відповідний меморіял.

# УЧІТЬСЯ ПО АНҐЛІЙСЬКИ!

Ніколи не є зайвим звернути увагу цих наших еміґрантів, які виїзджають до Канади, щоби вони вже перед виїздом з дому учились по анґлійськи. Про цю правду знають всі без виїмку старі наші еміґранти, а наочно переконаються об тім всі нові еміґранти зараз, як тільки всядуть на корабель. А вже на новому місці праці конечним є знання анґлійської мови, бо Канада є краєм анґлійців і з анґлійцями прийдеться жити й працювати нашим еміґрантам.

Про потребу знання анґлійської мови в Канаді не хочемо переконувати наших еміґрантів, але нехай вони самі осудять ось такий випадок:

Якась біда загнала анґлійського робітника або анґлійську служницю до нашого краю. Не уміє він, чи вона по нашому говорити, ні писати, ні не розуміє, що до нього говориться, ані його ніхто не розуміє, що він говорить. Представте собі, яке було би життя і праця такого нещасливого заблуканця! Йому прийшлося би або кинути цей „німий“ край, або научитися мови його народу. Іншого виходу нема.

А в такому самому „німому“ положенні знаходяться всі наші еміґранти і еміґрантки, які виїзджають до Канади. Тому, наколи вони там хочуть якось уладнати своє життя, то мусять вивчитися анґлійської мови. Найліпшим способом до цього є купити собі українсько-анґлійський самоучок, який є так написаний, що кожний найпростіший робітник чи служниця може з него научитися всіх потрібних анґлійських слів і зворотів, які йому на початок є потрібні.

Цей самоучок видало Товариство Опіки над Українськими Еміґрантами якраз в тій цілі, щоби помогти українським еміґрантам. Ціна самоучка виносить 2 зол. в брошурі, а в полотняній оправі 2.50 зол. На поштову пересилку належить долучити 80 сот. Кошта посліплати поносить купуючий. Самоучок замовляти в Товаристві Опіки над Українськими Еміґрантами, Львів, вул. Городецька ч. 95.

# КАНАДА.

## НОВЕ ЖІНОЧЕ ТОВАРИСТВО.

У Вінніпеґу засновано 14. грудня нове жіноче товариство, яке буде філією анґлійської „Канадійської Жіночої Ради“. Назва нового жіночого товариства є „Канадійсько-Український Жіночий Клюб“. — Є це перший того роду в Канаді клюб українських жінок. І перший раз за 34 роки істнування Канадійської Жіночої Ради принято за філію українське жіноче товариство. А є в тій Канадійсько-Жіночій Раді аж 40 ріжних національностей і понад двісті тисяч членів. Жіноча Рада складається з жінок ріжної віри, народности, політичних переконань і фахів.

Ціллю новозаснованого українського жіночого товариства, як Відділу Канадійсько-Жіночої Ради, є — запізнати анґлійське жіноцтво в Канаді з українськими справами.

## ГОЛОС ЧУЖИНЦІВ ПРО УКРАЇНСЬКИХ ФАРМЕРІВ.

В великій реклямовій книжці, яку в 1923 році видано в Лондоні на анґлійській, а у Відні на німецькій мові, ось що читаємо про українську еміґрацію до Канади:

„Розвій сільського господарства в північно-західній Канаді завдячується головно українським переселенцям. Українці були першими еміґрантами в Канаді, які лишилися на ріллі помимо надзвичайних труднощів, де всі інші народи кинули боротьбу як безвиглядну. Вони були піонірами в північно-західній Канаді, передовсім в провінції Альберті і північно-західній части Саскачевану. Вони засвід-

чили перед світом, що земля в північно-західній Канаді дає безмежні вигляди для рільної культури. В кількох роках повстали там оселі, міста й села, в повстанню яких взяли участь також інші народи. Розвій українців в північно-західній Канаді зробив в останніх роках незвичайні поступи. Цілком щезли баранячі кожухи, хустки на голови й великі чоботи. Сьогодні український фармер в Канаді їде своїм автомобілем до церкви, його жінка убирається модно, а діти до непізнання поробилися американами“.

Може цей голос чужинецької реклями є дещо переборщений, та все таки правдою є, що без українських еміґрантів був би немислимий розвиток рільництва в західних провінціях Канади.

# АРҐЕНТИНА.

## ІНФОРМУВАННЯ ПРО ВИДАВАННЯ ДОЗВОЛІВ НА БЕЗПЛАТНІ ПАШПОРТИ.

Експозитура Еміґраційного Уряду у Львові повідомляє, що деякі корабельні лінії, як вона переконалася, уділюють незгідні з правдою інформації відносно подань на видачу безплатних пашпортів тим еміґрантам, котрі думають виїхати до Арґентини.

Час вижидання на полагодження подання є ріжний і залежний від скількости зголошень. Сама Експозитура не є в стані подати часу, в якім такі подання будуть полагоджені, а тим менше можуть про це інформувати людей корабельні бюра.

Експозитура Еміґраційного Уряду буде уважати каригідним подавання певних дат полагоджування посвідок на видачу безплатних пашпортів, а то з тої причини, що дуже часто будучі еміґранти до Арґентини в довірії до неоглядних інформацій корабельних бюр, стараються про гроші і ліквідують в багатьох випадках свої варстати праці, або продають останній шматок поля.

При тій нагоді звертає Експозитура Еміґраційного Уряду увагу на докладне і згідне з правдою виповнення подань з тим, щоби охочі виеміґрувати, о скільки просять видати їм дозволи на безплатні пашпорти, подавали крім імени й свого назвища, також імя своїх родичів для оминення дуже частих непорозумінь в старостах при видаванні пашпортів особам того самого назвища і імени.

По одержанні дозволу від Експозитури Еміґраційного Уряду на видачу безплатного пашпорту належить зголошуватися з усіма документами, потрібними до пашпорту, як також з посвідками заплачених податків.

З причини великого напливу подань на видачу посвідок на безплатні пашпорти до Арґентини, полагодження таких подань приходить на чергу в часі около трьох місяців, який то час може бути ще довший в міру напливу подань. Експозитура Еміґраційного Уряду в виїмкових випадках може видати такий дозвіл скорше як в тримісячному речинці, наколи їй будуть предложені докази, на основі листів з Арґентини, що ті, які просять, мають запевнену працю по приїзді до Арґентини.

# Роля української жінки в еміґрації.

Козаче соболю,
Візьми мене із собою.
На Вкраїну далеку!

*(Народня пісня.)*

В великому переселенчому русі українського народу від найдавніщих часів аж до сьогодні нарівні з мущинами ішла українська жінка, чи то на „дикі поля“ на лівобережній Україні, над Чорне Море, на Кубань, Волгу, за Урал на Сибір, чи до Зєдинених Держав Америки, Канади, Бразилії і Арґентини. Без цего явища спільної мандрівки українських жінок з українськими пionірами немислимий був би культурний добуток українського переселення, неможливим було би вдержання українського імени на чужині, затраченим було би само життя еміґрантів. Під цим оглядом роля української жінки в переселенню є така сама, як роля жидівської, руської чи анґлійської жінки.

Противенством до цего явища є переселення латинських народів: еспанців і португальців. Їхали на чужину переважно мущини і сталося з ними це, що мусіло статися. Не мали вони сили до вдержання цього уровеня культури, на якому знаходився їх матірний край, нездібними були до розвою культури країв, які вони займили, а остаточно зіллялися з місцевим населенням і створили нову расу креолів, метисів, мулятів.

Що несла зі собою українська жінка на переселення?

Передовсім була вона найвірніщою товаришкою в подорожи і пригодах та помічницею в праці і боротьбі для свого мужа, брата, тата, приятеля. Товариська вірність і поміч, це не є пусті слова, але їх реальне значіння оцінюється щойно тоді, коли станеться серед чужих і незнаних країв і обставин до боротьби за життя. Українська жінка була і є у всіх обставинах нашого переселення вірніщою товаришкою і помічницею, чим жовнірські товариші на війні.

Другою прикметою української жінки є праця. Тверду школу перебула наша жінка в рідному краю і винесла з цеї школи гарт, здібність і охоту до праці. В чужому краю, серед чужих обставин і дикої природи ця здібність до праці нашої еміґрантки причинялася на рівні з працею мущин до здобутків матеріяльних вартостей і культурних цінностей.

За свою вірність, поміч і працю не ставила українська еміґрантка великих вимог. Вона була невибаглива і скромна, та уміла берегти запрацьовані спільно ощадности.

Ведення фармерського господарства і дому не дасться просто подумати без участи жінки. Сміло можна сказати, що українська жінка була орґанізаторкою господарства всюди, куди помандрувала зі своїм чоловіком.

При цьому всьому українська жінка на переселенню давала силу й здоровля мущині, та продовжала життя раси. Всі дослідники української еміґрації згідно стверджують, що українська жінка на еміґрації була цим чинником, який протиставився винародовленню.

Повоєнні еміґраційні обмеження і лихоліття приносять зі собою важкі і далекосяглі недозгідности в положенню української жінки, а вони є такі:

Еміґраційні обмеження розлучують нераз на завсіди, а в кожному випадку на довший протяг часу життя наших еміґрантів від їх жінок. Рветься через це господарська співпраця. Під евґенічним оглядом через таку розлуку перериваєтся природний ріст народу. При цьому нищиться його здоровля, бо самітний еміґрант на чужині фізіольоґічно терпить, або через тілесні взаємини зі зараженими чужими жінками набавляється венеричних недуг, які звичайно раз на завсіди руйнують його здоровля.

Може на ще більші небезпеки наражені є жінки, що еміґрують самі без мущин. Венеричні недуги чигають на них на кожному місці на чужині, головно у Франції. Надто над самітними еміґрантками заставляють сіти торговці жінками, а як головний осередок збуту на цей товар вибрали вони собі Буенос Айрес в Арґентині.

Перед цею повоєнною огидою проти здоровля і моралі, яка є наслідком обмеження еміґрації, остерігає еміґрантів польське евґенічне товариство і в цій ціли видало воно поучення для еміґрантів з Польщі.

Може наші еміґранти не є цілком свідомі, на яку небезпеку наражуються вони, виїзджаючи самітно зі свого краю. Одначе здоровий інстинкт народу підшептує їм при розлуці з родиною, що на цему світі не все є в порядку, що на чужині чекає на них якийсь незнаний і невидимий ворог, який чигає на їх найбільше добро — на їх здоровля. Майже завсіди при розлуках родин пливуть гіркі сльози, як на похороні померших.

Одначе інстинктовні сльози не є в можности усунути лиха. Тому кожний еміґраційний політик, для якого дороге є здоровля і мораль народу, мусить доложити всіх зусиль, щоби іміґраційні краї приймали до себе мущин і жінок, та родини. А коли це не далося би перевести, то треба припинити еміґрацію до цих країв, як небезпечну для здоровля і публичної моралі.



## Подружний закон в Зєдинених Державах Америки.

Подружний акт в Злучених Державах це є нічого іншого, як цивільний контракт, який заключується між двома людьми, що здатні до подружного життя.

На заключення подружної умови треба дістати спершу дозвіл („лайсенс“). Доперва після одержання того дозволу можна взяти шлюб. Шлюб може бути цивільний — контракт зроблений в суді, або церковний. „Лайсенс“ можна дістати в тій місцевости, де має відбутися шлюб.

В більшости стейтах можна заключати подружний контракт зараз після одержання „лайсенсу“. Але в Ню Йорку, коли молоді, — хлопець і дівчина, — не мають ще скінчених 21 років, мусять дати повідомлення на пять днів наперед і предложити свої метрики уродження, або інші документи, якіб справджували їх вік. Шлюб вони можуть взяти тільки в присутности рекордового судді. В деяких стейтах: Мішіґан, Висконсин, Джорджія і інших, лайсенс видається тільки на пятий день після внесення подання о лайсенс. Але в виїмкових випадках суддя може дати дозвіл на шлюб, оминаючи ті процедури.

В Каліфорнії аплікація на лайсенс мусить бути подана на три дні наперед, а в Делевейр на 24 години для тих, які живуть постійно в тім стейті. Люде, які не є мешканцями стейту Делевейр, тільки хотять там взяти шлюб, мусять внести подання о лайсенс 96 годин перед шлюбом.

В Меріленд не потрібно мати лайсенс, коли шлюб має бути в церкві. Але та церква мусить оголошувати прилюдно про шлюб три неділі підряд.

В Вест Вірджінія видають лайсенс в 30 днів після внесення подання о лайсенс, а шлюб може бути заключений тілько на семий день після одержання лайсенсу.

Леґальний вік для женячки в більшости стейтах є для мущин 21, а для жінок 18 літ життя. Стейти — Флорида, Огайо, Пенсилвенія, Вайомінґ, Конектикат і ще деякі — не позволяють молодим людям заключати подружжа, аж поки обом — хлопцеві і дівчині — не сповниться 21 років.

В Ню-Йорку, нім дадуть лайсенс, вимагають від аплеканта зізнання, що він не є хорий на венеричну недугу. В Ореґон вимагають свідоцтва здоровля тільки від мущин. Небраска вимагає свідоцтва здоровля від обох.

„Каман Ло“ (на віру) подружжа, коли вони тривають один рік або більше, уважаються законними в Зєдинених Державах. Особливо, коли в такім подружжу є діти В Алабама, Колорадо і Місісіпі подружжа „на віру“ уважаються все леґальними. В Місурі таке подружжа рахується леґальним, як люде почали жити зі собою ще перед 1921 роком.

В Іліной подружжа „на віру“ не є леґальними і уважаються неважними перед законом.

На полудни, в більшости стейтах, заборонене супружжа між білими і чорними людьми. В Айдаго закон забороняє білим женитися з чорними, мулатами і монґолами. Заборонено також женитися першим кузинам (двоєрідним братам і сестрам).

## Які церкви є в Зєдинених Державах.

Міністерство Торговлі подало до публичної відомости статистику церков і релігій Зєдинених Держав, яка була переведена 1926-то року. На підставі цеї статистики видно, що в 1926-ім році в Зєдинених Державах було 213 ріжних релігій з 231.083 орґанізаціями, які нараховували 54,624.976 членів. Тому, що слово „член" має широке значіння, кожна церква при обчислюванню пояснила, кого вона вважає своїм членом.

Римо-католицька церква вважає за своїх членів всіх тих, хто був хрещений в тій церкві. Вона нараховувала 18,604.850 членів і мала 18,939 церков. Половина з тих церков мала свої недільні школи, в яких учились релігії 1.200.000 учеників. В Ню Йорк стейті має бути 3,115.000 католиків. В Пенсилвенії — 2,124.000, в Іллинойс — 1.353.000 а в Ню Джерзі 1,056.000 католиків.

Методисти мають 19 церковних тіл і нараховують 8,000.000 членів. Найсильніща з них це є методисти-епископальні. Їх церква має 4,000.000 членів і 26.130 церковних громад. Методисти-епископальні мали в 1926-ім році в Огайо 2,334 церкв, в Пенсилвенії 2.327, в Ню Йорку 2.126, в Іллинойс 1.944. Всі ті церкви ведуть недільні школи і нараховують 3,796.000 учеників.

Баптисти, з виїмком німецьких „Дункерс", які є незалежні, нараховують 8,443.000 членів і 18 церковних областей. Полудневі баптисти і північні баптисти — це є найбільші орґанізації і рахують теж 3,196.000 членів. Примітивних баптистів рахується щось 125.000

Презвитеріянська церковна орґанізація має 2,625.000 членів і 15.840 церков. Лютеран є 5,259.000 членів і 19.854 церков.

Жиди мають 2.948 релігійних орґанізацій і 4,087.000 членів. В Ню Йорк стейті рахується 1,897.000 членів жидівських релігійних орґанізацій.

Протестантсько - епископальна церков мала в 1926-ім році 7.345 церков і 1,859.000 членів.

Крім того було ще 7.648 ріжних церков послідувателів Христа, які нараховують 1,377.595 членів.

Чотирнацять евангелицьких церковних орґанізацій мають 3.737 церков і 557.000 членів. Східно Ортодоксальні церкви — Албанська, Болгарська, Румунська, Російська, Сербська і Сирійська — мають 446 церков з 259.394 членами.

Мормонська церковна орґанізація має теж 1.867 церков, які нараховують 606.500 членів. Крім того є ще такі церкви, як Конґреґатська з 882.000 членами: адвентисти мають 2.576 церков і 146.000 членів; реформісти — 2.672.000 церкви з 618.000 членами, і такі інші.

Між меншими релігійними орґанізаціями рахуються — „Салвейшен Армі" (Армія Спасення), що має 75.000 членів; спірітуалісти мають 611 церков і 51.000 членів; універсалісти — 55.000 членів; унітаристи — 50.000 членів; теософічні товариства — 118.000 членів. Крім тих всіх церков і церковних орґанізацій є ще багато всяких малих релігійних сект.

## В ОСТАННІЙ ХВИЛИНІ.

**Еміґрація сезонових робітників до Німеччини.**

Товариство Опіки над Українськими Еміґрантами у Львові оголошує, що після звідомлення Еміґраційного Уряду, будуть могли виїхати з львівського воєвідства рільні робітники до Німеччини з таких повітів і в такому числі:

| | |
|---|---|
| Яворів | 200 |
| Рава Руська | 200 |
| Любачів | 200 |
| Ярослав | 500 |
| Самбір | 200 |
| Ланьцут | 300 |
| Пшеворск | 100 |
| Тарнобжеґ | 900 |
| Ряшів | 300 |
| Ніско | 400 |
| Кольбушова | 900 |

Звертається увагу всім, щоби уважали коли буде оголошений час зголошень рільних робітників в поодиноких громадах в повище згаданих повітах.

Відносно воєвідства тернопільського і станиславівського нема ще приділу відповідного контингенту. На випадок приділу для тих воєвідств буде це оголошене пізніше.



Видає Т-во Опіки над Українськими Еміґрантами. — За редакцію відповідає Генрик Рогожинський.
З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.